

394

ESCOLA DE BIBLIOTECÀRIES DE LA GENERALITAT
DE CATALUNYA

QUADERNS DE TREBALL

NÚMERO 1

Les Biblioteques d'Hospital a Catalunya

per

MARIA MIRALDA

de la Biblioteca Soler i Palet, de Terrassa

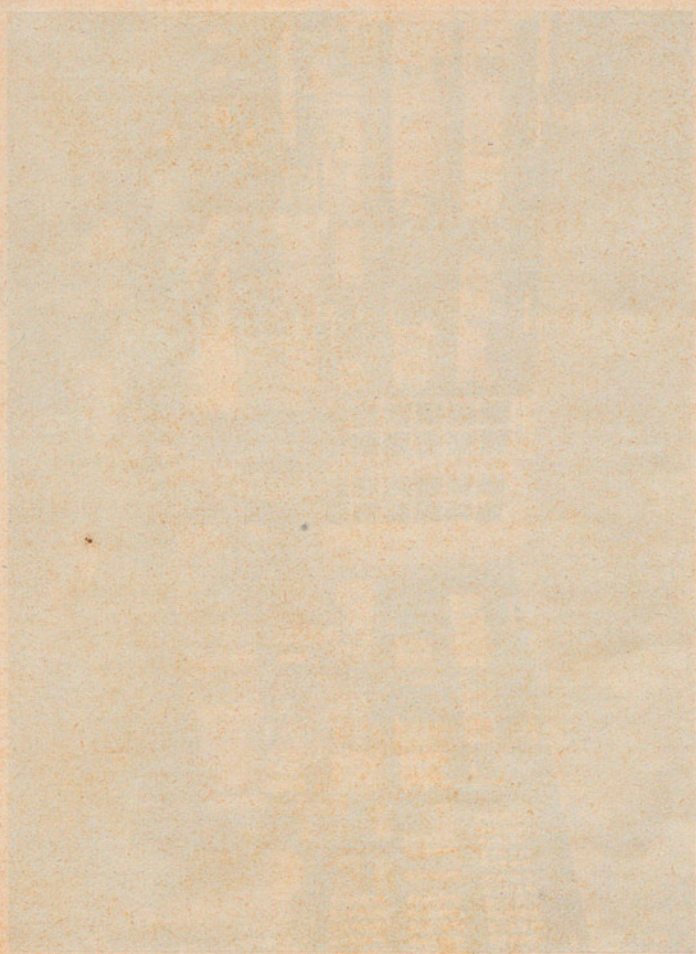

BARCELONA

Impremta de la Casa de Caritat

1934

13-07/4

Sala de la Biblioteca del Sanatori Torre Bonica

ESCOLA DE BIBLIOTECÀRIES DE LA GENERALITAT
DE CATALUNYA

QUADERNS DE TREBALL

NÚMERO 1

Les Biblioteques d'Hospital a Catalunya

per

MARIA MIRALDA

de la Biblioteca Soler i Palet, de Terrassa

R. 8743

BARCELONA

Impremta de la Casa de Caritat

1934

ELS QUADERNS DE TREBALL DE LA NOSTRA ESCOLA

L'*Escola de Bibliotecàries* inaugura la publicació d'una sèrie de treballs sobre biblioteques i bibliografia, la qual voldríem que es nodris principalment de l'esforç de les seves alumnes.

Les memòries presentades per les que acaben la carrera, com a resultat del curs de pràctiques, tracten molt sovint de temes que, com el que és objecte del que avui donem a la impremta, no havien encara estat plantejats a Catalunya. I aquests estudis cal divulgar-los. Poden servir d'estímul i d'orientació no sols per als bibliotecaris sinó també per als qui tenen la responsabilitat de marcar un camí d'eficàcia social a la política del llibre a Catalunya. L'estranger, que presta una atenció creixent i plena de simpatia a l'obra de les nostres biblioteques, també esperem que trobarà una documentació útil en aquests QUADERNS.

Però no tots els estudis fets en les memòries de fi de curs poden ésser fruits del sol esforç individual. Molts d'ells requereixen ésser repesos i continuats per les noves promocions. Per això són arxivats a la Biblioteca de l'Escola com material de treball. Les alumnes que els han iniciat ja ho saben, i feren llur deure aplanant el camí a les companyes que sentin interès pels mateixos temes i vulguin completar-los. Tota Escola imposa un esperit de col·laboració. La nostra l'ha practicat des del primer dia. Per això expressem la confiança que en els successius quaderns d'aquesta sèrie podrem publicar altres memòries filles del treball conjunt de diverses promocions de bibliotecàries o de totes les que n'han integrat una.

La *Unió de Bibliotecàries de Catalunya* ha començat a treballar en formar el cens de les biblioteques de la nostra terra. És aquest un camp extens que s'ofereix a les nostres iniciatives. Estudis sobre els diversos tipus de biblioteques existents, semblants al que és objecte del de la senyoreta Miralda i a alguns que foren presentats per altres alumnes de la seva promoció, constituiran un material de gran valor per a aquella empresa.

Les Biblioteques Populars de Catalunya compten, fa anys, amb el seu òrgan de publicitat que és l'*Anuari*.

Els *Quaderns de Treballs* de l'Escola esdevindran el mitjà de comunicació de totes les altres activitats en l'aspecte social de les Biblioteques catalanes i serviran per a discutir-hi tots els problemes tècnics que amb elles es relacionen.

Plens d'esperança obrim les planes de la nova publicació a totes les bibliotecàries de la nostra Escola, tant a les que encara hi estudien com a les que ja tenen l'honor de merèixer el nom de bibliotecàries militants.

INTRODUCCIÓ

Un bon llibre és un amic que ens parla directament a l'ànima, és l'aliment de la intel·ligència i un bàlsam eficaç per a totes les ferides de l'esperit.

El llibre fou el company inseparable dels soldats durant la gran lluita mundial, escampà la seva consoladora influència a les trinxeres i hospitals de guerra i s'infiltrà des d'aleshores per totes les sales dels malalts amb l'afany immens de prodigar-los llurs consols.

L'eficàcia de la lectura durant la convalescència ja és coneguda arreu del món civilitzat. Els metges i bibliotecaris de Nord-Amèrica i dels grans Estats europeus tenen ocupades llurs activitats en l'organització del servei de llibres per als malalts.

En les conferències internacionals de bibliotecaris, celebrades durant aquests últims anys, s'ha tractat amb preferència la qüestió relativa a biblioteques d'hospitals, i la premsa estrangera s'ha fet ressò dels treballs efectuats en profit dels pobres malalts.

La novetat del tema va suggerir-me la idea de fer una recerca sobre les biblioteques en les clíniques i hospitals de Catalunya, que em servís per a fer la memòria que havia de presentar pel juny del 1933 en finalitzar la meua carrera. No vaig trobar res escrit sobre aquest tema en el nostre país, i vaig haver de visitar personalment infinitat d'hospitals i sanatoris per tal de documentar-me sobre el particular.

Vaig quedar agradablement sorpresa, en veure que el nom-

bre d'aquestes biblioteques era major del que jo havia cregut, cosa que em permeté de desenrotllar el tema proposat.

El treball que ara presento, no és altra cosa que l'esmentada memòria augmentada considerablement amb les recerques efectuades durant aquests últims mesos. És el que he pogut recollir fins a primers de gener del 1934 sobre les activitats desplegades en aquesta branca de les biblioteques, a l'estranger i a Catalunya.

He de fer constar, però, que en els nostres hospitals hi ha altres biblioteques, a més de les descrites en aquest estudi, de les quals no puc donar notes detallades per iniciar-se totjust llur organització.

Molts dels nostres malalts frueixen ja del goig de la lectura; cal, però, fer més encara; hi ha molts éssers desvalguts, atacats de greus malalties, que senten passar les hores sense l'amorosa companyia d'aquest amic fidel, el llibre. Caldria que tots en tinguessin, que els cors caritatius del nostre poble escampessin la lectura sanitària en els nostres hospitals, proporcionant l'íntima joia, el suau benestar que comunica el llibre als pobres pacients.

Primeres passes en l'organització de Biblioteques a les Clíniques i Hospitals

L'organització de biblioteques en les clíniques i hospitals es pot considerar una cosa relativament moderna; si bé és veritat que ja a mitjans del segle XIX n'existien algunes d'aquestes biblioteques, no eren seleccionades ni tenien l'organització pràctica que avui se'ls ha donat.

Algunes revistes bibliogràfiques ens parlen de biblioteques que funcionaven ja abans de la gran guerra; les del Canadà, les d'alguns sanatoris de Suïssa i sobretot cal esmentar la d'un hospital d'incurables de la Rue de Sèvres de París* que fou fundada a finals del segle XVII i que contenia uns 2,500 volums, però que resultaven, moltes vegades, impropis per a ésser llegits pels malalts.

Fou durant la Gran Guerra que es va conèixer l'eficàcia de la lectura i la necessitat de cercar un llibre apropiat per a cada malalt i que calia que la bibliotecària tingués coneixement de la malaltia, caràcter i aficions de cada pacient, per tal de proporcionar a cadascun la lectura més apropiada.

Es va escriure molt també durant la guerra, sobre els mètodes que s'havien d'adoptar pel tractament dels soldats. Cercaven un sistema que conservés, a la vegada, les forces intel·lectual i física. Varen creure, de moment, que per mitjà dels esports podrien assolir un resultat favorable; aquest primer intent no va donar resultat; provaren, aleshores, el valor de la

* Fasseyeux: *Les bibliothèques des hôpitaux à Paris*. Revue des Bibliothèques. 1908; pàgs. 5-8.

lectura, i quedaren plenament convençuts que aquesta és la que exerceix una influència més poderosa sobre les forces físiques i sobre la intel·ligència.

Un dels caràcters particulars que des del punt de vista social presenta la Gran Guerra, és el desvetllament intel·lectual dels soldats. Molts d'ells desconeixien per complet les biblioteques, i foren les dels campaments les primeres que freqüentaren; elles els proporcionaren el confort moral durant la lluita i un afany immens d'instruir-se. Recordem, tanmateix, que la primera biblioteca de campament, de la qual es tenen notícies, fou la de Napoleó quan la campanya d'Egipte.¹ Constava d'un miler de volums repartits entre religió, literatura i història.

Així que els Estats Units prengueren part en la lluita mundial, el President de l'Associació de Biblioteques Americanes va organitzar un Comitè de Guerra, el qual va presentar el seu primer reportatge a la conferència anual de l'Associació, celebrada a Louisville durant el mes de juny del 1917.

El Ministre de la Guerra va procedir tot seguit a la formació del Comitè de Biblioteques de guerra, iniciant-se una subscripció per a aplegar fons per a l'obra, al mateix temps que es feia una intensa campanya sol·licitant del públic donatius de llibres.

L'obra es va anar estenent ràpidament, i al temps que creixien les necessitats, les circumstàncies estimulaven les energies.

Durant el mes d'octubre del 1917, el doctor Herbert Putnam, administrador de la Biblioteca del Congrés, va encarregar-se de la direcció i vigilància del Servei de guerra.²

L'Associació de Biblioteques Americanes va establir aquest servei a França i a la Gran Bretanya, i una de les novetats fou la creació de les biblioteques de préstec per als presoners britànics a Alemanya, Àustria, Suïssa, Holanda, Bulgària i Turquia.³

Els llibres en els hospitals i campaments foren de tanta eficàcia, que meresqueren l'aprovació de les més altes personalitats. Així el Mariscal Foch digué: «No hi ha dubte que la

1. Koch, Theodore Wesley : *Les livres à la guerre*, pàg. 5.

2. Koch, Theodore Wesley : *Les livres à la guerre*, pàg. 7.

3. Koch, Theodore Wesley : *Les livres à la guerre*, pàg. 207.

lectura de bons llibres ha estat, durant l'última guerra, un poderós sosteniment moral pels combatents, els ha fet més suportables les hores de sofriment a l'hospital, ha ocupat els ocis de la captivitat i les llargues vetlles de les trinxeres.»¹

Coneguts els resultats de les biblioteques en els hospitals de guerra, un cop restablerta la pau varen adreçar-se totes les activitats a l'organització de biblioteques en tota mena d'hospitals, i la premsa va fer també una campanya eficaç.

W. J. Bishop ha publicat una interessant bibliografia d'obres i articles de revistes referents a Biblioteques d'Hospitals i Biblioteràpia.² Ha dividit l'obra en set seccions:

- I. Obres generals.
- II. Biblioteràpia.
- III. Organització i administració.
- IV. Llistes de llibres per malalts.
- V. Biblioteques d'hospitals de guerra.
- VI. Biblioteques d'hospitals mentals.
- VII. Biblioteques de sanatoris.

La senyoreta Adelina M. Macrum està treballant també en la preparació d'una bibliografia d'obres referents a biblioteques d'hospitals.³

En la conferència de bibliotecaris anglesos celebrada a Cambridge, el 1931,⁴ es va tractar amb gran interès la qüestió relativa a biblioteques d'hospitals i es va resoldre nomenar una Comissió perquè estudiés la manera com les Biblioteques Públiques podrien facilitar llibres als malalts.

Aquest tema va ésser tractat detalladament en tres sessions. Com a resultat, la Comissió va adreçar al Consell les recomanacions següents:

I. Que calia establir el servei d'una biblioteca en tots els hospitals i que el dit servei hauria d'ésser dirigit per bibliotecaris competents de les Biblioteques Públiques.

1. Koch, Theodore Wesley : *Les livres à la guerre* ; pàg. IX.
2. Bishop, W. J. : *Hospital Libraries and Bibliotherapy. A Bibliography*. The Library Association Record. Vol. I ; pàgines 198-200, 231-232, 274-275.
3. Macrum, Adeline M. : *Hospital Libraries for Patients*. Library Journal. 1933 ; pàgs. 78-81.
4. *The Library Association Annual Report*. 1931 ; pàgs. 16-17.

II. Que en els llocs on el públic hagués establert el servei de llibres, la Creu Roja Britànica es cuidés sols de facilitar llibres als hospitals especialitzats.

III. Que en tots els hospitals havia d'efectuar-se la distribució de llibres sota la direcció d'un bibliotecari competent, el qual hauria de tenir cura també de la bona marxa del préstec.

IV. Que les persones autoritzades havien de procurar activar l'organització d'aquestes biblioteques en llurs districtes.

V. Que s'hauria de procurar la formació d'una Junta, composta de membres de The Library Association i de representants del servei mèdic i del de l'hospital, que promogués i cooperés a l'organització del servei de llibres.

2

Utilitat d'aquestes Biblioteques i opinions d'alguns metges
sobre l'eficàcia de la lectura durant la convalescència

Si la lectura és tan necessària a les persones que gaudeixen de completa salut, ho és molt més encara per aquelles que, aclaparades pels sofriments i allunyades dels éssers volguts, els dies en els hospitals se'ls fan interminables.

Una profunda melangia, una tristesa i enyor s'apoderen de llurs ànims, que fan que molt sovint no esperin res amb impaciència, que no desitgin ni la vida ni la fi de llurs dolors; aleshores és quan la lectura acuradament seleccionada els retorna la vivacitat a la intel·ligència, fa que minvi aquell estat d'enyor i melangia, comunica als seus rostres un aspecte més alegre, més serè i llurs esperits, subjugats per les sanitoses lectures, senten un alegre desig de viure que fa més fàcil la curació.

El tractament del servei de llibres ben seleccionats és admirable; molt particularment en la tuberculosi, en les malalties mentals i nervioses i en tots aquells casos en què el sofriment moral pren una part activa. Els resultats obtinguts per mitjà

de la lectura són admirables, i metges eminentíssims no es cansen d'elogiar el valor terapèutic del servei de llibres.

El doctor Lavaide, del Cos de Sanitat dels Estats Units, diu: «En els moderns hospitals la psicologia del malalt ha esdevingut un tema de capital importància, s'obre un ample camp de teràpia en el qual el servei d'una biblioteca en els hospitals serà de gran utilitat.»¹

El doctor William L. Russell, Director de l'Hospital de Bloomingdale, diu: «Un hospital necessita una biblioteca de la mateixa manera que la necessiten totes les grans comunitats. La influència de la lectura és benèfica en tots els casos; ho és però molt més, quan es tracta de malalties nervioses i de desordres mentals. És veritat que els malalts necessiten altres tractaments; els llibres, però, seran sempre de gran utilitat.»²

I el doctor Schuster, alemany, diu: «És necessari crear biblioteques a tots els hospitals, perquè la lectura proporciona als malalts un gran confort moral.»³

3

Algunes Biblioteques nord-americanes d'Hospital Caràcter i funcionament de cada una d'elles

El país on el servei de llibres per als hospitals està més ben organitzat, és Nord-Amèrica. D'ençà de la Gran Guerra ha pres un impuls formidable. Seria difícil d'enumerar els hospitals que disposen d'una biblioteca, perquè quasi tots en tenen.

Els petits hospitals de caràcter general reben els llibres

1. Russell, W. L.: *The Library in Modern Hospital*. The Library Journal. 1924; pàg. 1063.

2. Russell, W. L.: *The Library in Modern Hospital*. The Library Journal. 1924; pàg. 1067.

3. Fédération International des Assoc. de Bibliothécaires. *Actes du Comité International des Bibliothèques*. 5ème session. 1932; pàg. 69.

d'alguna gran biblioteca pública; els grans hospitals de caràcter general i els especialitzats, tenen quasi tots biblioteca pròpia.

Descric a continuació una biblioteca de cada tipus i manera com funciona:

Biblioteca Pública de Sioux City: ¹ Durant la guerra la bibliotecària de Sioux va ésser destinada al campament de Camp Codi (New Mexico). Allà va poder comprovar el valor curatiu de la lectura i li va nèixer la idea que les biblioteques públiques podrien seleccionar llibres i repartir-los als hospitals.

Acabada la guerra va retornar de bibliotecària a Sioux City i va procedir tot seguit a la realització del seu pla. Ella fou la que va obrir camí a aquesta mena de servei. La premsa va escampar arreu aquesta nova, ocupant immediatament l'atenció dels metges.

Al mateix temps, els bibliotecaris d'altres poblacions es traslladaven a Sioux per estudiar el sistema.

Durant l'any 1922 varen rebre tres-centes divuit cartes de diverses biblioteques i hospitals interessant-se per la distribució de llibres.

Organització: ² La tria i catalogació de llibres destinats als hospitals es fa en un departament separat de la Biblioteca Pública. Aquesta secció està a càrrec de dos bibliotecaris, assistits moltes vegades per un auxiliar. Els llibres són registrats, catalogats i classificats, i cada volum està provist d'un rètol amb el següent avís:

«Al llegidor: Aquest llibre ha estat servit per la Biblioteca Pública de Sioux. Si li ha agradat, si en prefereix un altre, o si desitja una matèria especial, comunicu-ho al bibliotecari i serà complagut ràpidament. Aquest llibre no pot sortir de l'hospital; si l'ha delectat, recordi's que hi ha moltes persones que necessiten la seva consoladora influència.»

Els llibres són traslladats als hospitals amb autos camions i a les sales amb uns carrets especials.

1. The Library Journal, Iowa, 1923; pàg. 236.

2. Ormerod, James: *Hospital Libraries in the United States*. The Library World, Vol. xxxv; pàgs. 155-156. — O'Connor, Rose A.: *Library Hospital Service in Sioux City*. The Library Journal, 1929; pàgs. 978-980.

Amb aquests carrets, que són una mena de prestatgeries amb rodes, els malalts poden escollir els llibres girant sols una mica el cap.

En els hospitals de la ciutat es canvien els llibres dues vegades per setmana, en els de les altres poblacions, una.

A cada hospital hi ha una sala destinada a guardar els llibres i les revistes que no es necessiten en les sales dels malalts i on poden ésser revisats i ordenats. En alguns hospitals utilitzen, per aquest fi, la mateixa sala de la Biblioteca Mèdica.

Cada llibre porta una etiqueta per a anotar-hi la data de lliurament i una bossa que conté dues targes del llibre. Una de les targes es guarda a l'Oficina general, darrera una guia que porta el nom de l'hospital; l'altra, va amb el llibre i és la que s'usa per al préstec. S'hi anota el nom del malalt, domicili i nombre d'habitació i es col·loca en un fitxer per ordre de dates (en alguns hospitals prefereixen ordenar-les pel nom de les sales).

Anoten el domicili en la tarja, perquè en cas que el llibre s'extravii el poden reclamar. Els malalts no poden canviar-se els llibres entre ells.

En els hospitals de Sioux els malalts no han d'abonar res per la lectura, en altres llocs, sí. Són deixats sempre en dipòsit de 300 a 500 volums, entre els quals posen una selecció de llibres infantils.

En anar-se'n de l'hospital, els malalts lliuren el llibre al bibliotecari o bé el dipositen en una bústia especial, d'on no es pot treure fins que un dels bibliotecaris de l'Oficina central fa la visita per a procedir al canvi de llibres.

En fer el canvi, la infermera encarregada lliura al bibliotecari una llista dels llibres que no han estat retornats per no haver acabat la lectura. En perden molt pocs.

Actualment la Biblioteca de Sioux City serveix a 14 hospitals. El nombre total de llits és de 1,325; s'hi llegeixen anualment a raó de 9 llibres per llit.

El 1931 varen fer circular 68,477 volums, i el cost total d'aquest servei fou d'unes 850 lliures.

És interessant fer notar que el 27 per 100 de llibres que es llegeixen no són novel·les.

Aquest sistema ha estat adoptat, amb petites modificacions, per la American Library Association, la qual recomana portar als hospitals a raó de tres llibres per llit,¹ llevat que els hospitals siguin molt petits, que aleshores recomana portar-n'hi més; també ha estat adoptat per la Creu Roja Americana i per la major part de les grans biblioteques públiques.

*Hospital de Bloomington:*² Aquest hospital està especialitzat en el tractament de malalties nervioses i desordres mentals. És en realitat un departament d'un hospital general que funciona com una institució a part. Està regit per la Society of the New York Hospital.

Ja fa alguns anys que un metge va ingressar a l'esmentat hospital per a guarir-se. Durant el temps que hi romangué va fer un curiós estudi sobre el valor dels llibres, tenint en compte les distintes impressions que aquells li produïen. El doctor William L. Russell, Director de l'hospital, va quedar agradablement sorprès per l'esmentat estudi, i després de detinguts experiments va considerar la biblioteca com un factor importantíssim en el tractament dels pacients, podent comprovar que la lectura era utilíssima en tots els casos, però que on es notava més la seva gran influència era en les malalties mentals i nervioses. Des d'aleshores es va dedicar a impulsar d'una manera decidida la creació d'una biblioteca.

El 1914 tenien algunes col·leccions de llibres distribuïdes en prestatgeries per les diverses sales. No hi havia, però, cap persona encarregada de l'ordenació dels llibres ni de la distribució d'aquests entre els malalts. Nomenaren, aleshores, una bibliotecària i feren notables adquisicions.

El 1917 reunien ja tots els llibres en una sala equipada expressament per a biblioteca; en aquesta època hi havia uns 4,500 volums. Aleshores, amb la cooperació de la senyoreta Kathleen Jones, ex-bibliotecària de l'hospital de Mc. Lean, es va fer la tria de les lectures que convenien a cada malalt.

En l'actualitat hi ha més de 8,000 volums, i estan subs-

1. Macrum, Adeline M.: *Hospital Libraries and Public Library Participation*. The Library Journal. 1933; pàgs. 59-61.

2. Russell, W. L.: *The Library in the Modern Hospital*. The Library Journal. 1924; pàgs. 1063-1067.

crits a 65 revistes. Les estadístiques demostren que llegeixen un 60 per 100 dels malalts.

El 1921 varen imprimir el catàleg i en varen repartir còpies a tots els malalts i empleats.

Les noves adquisicions es posen al menjador o en altres llocs ben visibles. La bibliotecària passa molt sovint per les sales dels malalts amb un carret ple de llibres; d'aquesta manera coneix de prop els malalts, llurs malalties i caràcter, i es posa després en relació amb els metges, per tal de donar a cada un la lectura que més li convingui. Així coneix també cada dia més a fons els problemes que es poden presentar amb els malalts, i cercant la solució d'aquests conflictes pot arribar a convertir la biblioteca de l'hospital en un agent terapèutic.

El doctor William L. Russell creu que una bibliotecària d'hospital ha de tenir molta d'experiència, i que totes aquelles que volguessin dedicar-se a aquesta branca de la biblioteconomia fóra necessari que fessin alguns cursos de pràctiques en algun hospital on el servei de llibres estés ben organitzat.

A l'hospital de Bloomingdale la bibliotecària fa la llista de les noves adquisicions i la lliura després als metges, perquè la revisin. Els llibres dubtosos són sotmesos a examen.

Aquest sistema ha estat adoptat en tots els hospitals especialitzats i també pel Veteran Bureau, dels Estats Units,¹ el qual ha fundat biblioteques en quaranta-sis hospitals de cirurgia que estan sota la seva direcció. I entre molts d'altres, l'Hospital de Middleton i el Presbyterian Hospital de Chicago; aquest últim ha organitzat també una escola per a la formació de bibliotecàries de l'hospital.

*Hospital de l'Estat de Gillete:*² És per a nens paralítics, i en aquest hospital la biblioteca fa preveure grans esperances, ja que a la vegada és l'escola d'aquells infants. Hi ha sempre de 240 a 250 malalts, i la bibliotecària els té dividits entre els que es poden llevar una miqueta i els que s'han d'estar

1. The Library Journal: *Hospital Library Work for Veterans*. 1923; pàg. 419. — Pomeroy, E.: *U. S. Veterans Hospital Library Service*. The Library Journal. 1925; pàgs. 253-256.

2. Rainey, Marie: *Books in a hospital for crippled children*. Library Journal. 1928; pàgs. 803-804.

al llit. Els ensenya a estimar els llibres, fa que trobin goig en la lectura i els indica les obres que més els convenen. La bibliotecària resta relativament poc temps a la biblioteca, passa, però, moltes estones entre els infants.

Els nens que estan llevats parlen amb els que estan al llit sobre determinats llibres o autors, de si tal llibre té làmines o no, miren si saben trobar-los tots sols, i així aprenen a conèixer la biblioteca.

Als nens que estan al llit els porten els llibres amb uns carrets.

La bibliotecària contesta a les preguntes que se li fan i reparteix mensualment revistes a tots els nens que han complert dotze anys.

Tenen establerta l'«Hora del conte», i consisteix a explicar, un dels nens, la història que ha llegit, als seus companys; d'aquesta manera aprenen a llegir i a fixar-se amb el que llegeixen. Altres vegades representen comèdies a base dels llibres que han llegit, i es cuiden també ells de tota la preparació.

* * *

Els hospitals per a tuberculosos tenen la biblioteca pròpia formada per obres especialment literàries, d'una lectura molt suau, ja que la més petita emoció podria perjudicar els malalts d'aquesta naturalesa.

En aquestes biblioteques els llibres són desinfectats molt sovint, però com que no ha estat possible trobar un sistema eficaç de desinfecció, en casos extrems s'estimen més cremar el llibre.

Quant a la classificació, la major part d'hospitals nord-americans han adoptat el Sistema Decimal de Dewey;* altres han estudiat un sistema de classificació adaptable a les necessitats de l'hospital.

En la conferència de l'*American Library Association*, tin-

* Sayers, W. C. Berwick: *What classification?* The Library World. Vol. xxxv; pàgs. 157-158.

guda a Chicago en octubre del 1933, tingueren una reunió especial els bibliotecaris interessats per les biblioteques d'hospitals, els quals s'han aplegat, també, en una associació internacional.¹

4

Les Biblioteques d'Hospital a Europa

Molts hospitals de les grans poblacions europees disposen d'una biblioteca; la selecció de llibres, però, no pot ésser moltes vegades tan acurada com en els hospitals nord-americans, perquè la major part no disposen de cabals suficients i han d'acceptar tots els donatius en llibres que se'ls fan. No obstant això, coneguts per metges i bibliotecaris els beneficis del servei de llibres, donen cada dia més importància a aquestes organitzacions, i en alguns llocs d'Europa les biblioteques per als malalts funcionen d'una manera admirable.

Es destaquen en els diversos estats europeus tres tipus principals de biblioteques que amb èxit falaguer satisfan les necessitats de llurs hospitals:

- I. Hospitals que tenen biblioteca pròpia.
- II. Hospitals que reben els llibres d'alguna gran biblioteca pública.
- III. Hospitals que reben els llibres d'alguna Junta de persones piadoses.

PRIMER GRUP. — Pertanyen al primer grup les biblioteques dels països següents:

*Alemanya:*² En tots els sanatoris i grans hospitals hi ha biblioteques; aquestes no tenen cap lligam entre elles ni

1. Impreses aquestes ratlles, llegim en el *Bulletin of the American Library Association* (vol. 27, 1933; pàgs. 702-106) el resum dels punts tractats en la reunió.

2. Fédération Inter. des Assoc. de Bibliothécaires: *Actes du Comité Inter. des Bibliothèques*. 5ème session. 1932; pàgines 68-70.

entre les biblioteques públiques, cada hospital cuida la seva, la qual està sota la responsabilitat del metge director. Quasi sempre, una infermera, religiosa o laica, té cura de la distribució de llibres; tan sols a l'hospital municipal de Francfort a. M. tenen una bibliotecària titular.

En alguns hospitals hi ha un fons de llibres destinats als tuberculosos.

Els llibres són molt estimats i molt llegits, però no són portades estadístiques de cap mena.

En algunes grans poblacions han estat cridats els bibliotecaris per a procedir a l'organització de les biblioteques d'hospital, d'acord amb els metges directors, especialment per la part que fa referència a la tria de llibres.

Oranitzades pel cos de bibliotecaris i personal mèdic, s'han celebrat en alguns llocs unes sèries de conferències sobre instal·lació i funcionament de biblioteques d'hospital, que foren dirigides principalment a les infermeres.

Austria: ¹ En els vuit hospitals que depenen del Ministeri de Salut Pública, com també en els dels Voluntaris Vienesos per a tractaments especials, hi ha biblioteques, que se sostenen de caritats i d'una petita quantitat (10 groschen) que el malalt abona per volum; si un malalt, però, està mancat de mitjans econòmics se li permet de llegir gratuïtament.

Els infermers o infermeres curen desinteressadament de la distribució de llibres.

En els hospitals on es tracten diverses malalties contagioses no hi ha una biblioteca general: els llibres són distribuïts per les diverses sales i no es fan passar mai d'un lloc a l'altre. Si en una de les sales generals apareix un cas infecció, el llibre és desinfectat immediatament.

Bèlgica: ² No existeix una organització sistemàtica de biblioteques d'hospitals, la major part, però, posseeixen una col·lecció de llibres per als malalts.

La Creu Roja ha llançat la idea d'organitzar aquestes biblio-

1. Fed. Inter. des Assoc. de Bibl. : *Actes du Comité Inter. des Bibl.* 5ème session. 1932; pàg. 71.

2. Fed. Inter. des Assoc. de Bibl. : *Actes du Comité Inter. des Bibl.* 5ème session. 1932; pàgs. 72-73.

teques i ha tractat sobre el particular amb l'Associació Belga d'Hospitals.

Bulgària: ¹ Les biblioteques són també de propietat de l'hospital i algun membre del personal mèdic té cura de distribuir els llibres entre els malalts no contagiosos.

Hi ha el propòsit d'organitzar biblioteques en alguns hospitals de l'Estat.

Gran Bretanya: ² Durant la guerra, la Creu Roja va rebre del públic una quantitat enorme de llibres, els quals foren distribuïts entre tots els hospitals britànics. Es va formar aleshores la Biblioteca de la Creu Roja i de l'Ordre de Sant Joan, que actualment envia llibres, revistes i diaris procedents de donatius a uns 2,200 hospitals. Cada hospital, per augmentar sa col·lecció, hi ajunta els llibres donats per persones de la localitat.

Entre els hospitals que se'n serveixen, hi ha hospitals generals, per a malalties contagioses, per a malalties mentals, sanatoris, cases de convallescència, etc.

Cada biblioteca dóna compte molt sovint de les lectures preferides pels malalts, de l'estat d'ànim de cada un, ja que no consideren la lectura com un senzill passatemps, sinó com un agent terapèutic.

Són tants els hospitals que desitgen tenir biblioteca, que la Creu Roja no creu possible poder atendre l'enorme treball que aquest servei representa, i, per això, ha pensat d'acord amb la Library Association, que les biblioteques públiques i rurals podrien, de mica en mica, proporcionar llibres als hospitals generals de les localitats respectives, reservant-se la Creu Roja Britànica la cura dels hospitals especialitzats.

Algunes biblioteques públiques han intentat iniciar aquest treball, però les actuals dificultats financeres fan que no puguin desenrotllar ràpidament llur intent.

Per tal de remeiar aquestes dificultats varen reunir-se, el passat desembre del 1933, uns cinquanta o seixanta bibliotecaris

1. Fed. Inter. des Assoc. de Bibl. : *Actes du Comité Inter. des Bibl.* 5ème session. 1932 ; pàg. 73.

2. Fed. Inter. des Assoc. de Bibl. : *Actes du Comité Inter. des Bibl.* 5ème session. 1932 ; pàgs. 76-77.

d'hospitals¹ a la London School of Hygiene and Tropical Medicine, amb el fi de tractar amb la British Red Cross Society i Order of St. John Hospital Library, de la unió de tots els bibliotecaris d'hospitals. Aquest Cos estarà format per tots els bibliotecaris del país i tindrà l'oficina general a Londres.

La reunió fou presidida per la senyora Rachel Crowdy, vice-presidenta de la Biblioteca de la Creu Roja, la qual digué que aquesta organització de biblioteques que amb tant d'èxit s'havia estès per tots els hospitals britànics, esperava que s'implantaria també en els hospitals de presons, els més necessitats d'una lectura moral i sanitàosa.

La Red Cross Central Library demana per als malalts tota mena de llibres.² Un cop feta la tria, venen els que no serveixen. Les primeres edicions també són venudes.

Demanen, especialment, llibres tècnics, ciències naturals, novel·les i biografies. Les obres poden enviar-se directament a la Biblioteca Central o bé també a la Secretària organitzadora, Mrs. M. E. Roberts.

Els malalts dels hospitals britànics llegeixen molt i demanen matèries molt variades. Alguns estudiants sol·liciten llibres de text, per tal de poder continuar llurs estudis.

Tenen preferència, però, els llibres de viatges, biografies (menys de polítics), històries de detectius i novel·les amoroses.

Un bibliotecari de l'Hospital de Middlesex ha observat que llegeixen més els homes que les dones, i creu que és degut al fet que a moltes de les malaltes se'ls nota un extremat esgotament, el qual pot influir que no sentin goig per la lectura.

*Itàlia:*³ L'Hospital Israelita de Roma posseeix una petita biblioteca, propietat de l'hospital. L'Hospital de Santa Maria de la Pietat, de Roma, especialitzat en malalties mentals, té una notable biblioteca formada exclusivament de lectura recreativa. Els llibres són desinfectats escrupolosament.

1. *Reading in the wards*: Manchester Guardian. 13-12-1933.

2. *All Kinds Needed*: Manchester Guardian. 13-12-1933.

3. Fed. Inter. des Assoc. de Bibl.: *Actes du Comité Inter. des Bibl.* 5ème session. 1932; pàg. 78.

Noruega: ¹ Les biblioteques depenen generalment del servei de l'Hospital, i estan algunes vegades en relació amb alguna biblioteca pública, la qual els facilita, quan és necessari, aquelles obres sol·licitades pels malalts que no tinguin a l'hospital. Els llibres són desinfectats cada vegada i els donen només als malalts no contagiosos.

El nombre de volums depèn dels mitjans econòmics de cada hospital. El més important té uns quatre mil volums; els altres, en tenen uns cinc-cents. Les biblioteques es componen de literatura fàcil i llibres tècnics moderns.

S'està fent un assaig de relligadures de granitoll, matèria que pot ésser rentada amb certa facilitat.

Suècia: ² És l'únic país europeu on l'Estat destina una quantitat per les biblioteques dels hospitals, algunes reben el subsidi en forma de llibres, altres en metàl·lic.

Hi ha entre tots els hospitals uns deu mil malalts, que lleixen uns cent mil llibres per any.

Suïssa: ³ Les biblioteques d'hospitals tenen poca importància: consten d'un reduït nombre de volums. Són interessants, però, les d'alguns sanatoris. Cal esmentar la del Sanatori del Gran Hotel de Leysin (Canton de Vaud), que conté uns 7,000 volums, i la del Sanatori de la Waldon (Canton de Berna), per malalties mentals, a la qual hi ha uns 6,000 volums acuradament triats.

SEGON GRUP. ⁴ — Pertanyen al segon grup les biblioteques dels hospitals de Dinamarca. En aquest país les biblioteques públiques tenen, admirablement organitzat, el servei de llibres destinats als hospitals de no-contagiosos a semblança de les grans biblioteques nord-americanes; amb la sola diferència que les obres de literatura queden, generalment, en di-

1. Fed. Inter. des Assoc. de Bibl. : *Actes du Comité Inter. des Bibl.* 5ème session. 1932 ; pàgs. 79-80.

2. Fed. Inter. des Assoc. de Bibl. : *Actes du Comité Inter. des Bibl.* 5ème session. 1932 ; pàgs. 84-86.

3. Bureau Statistique : *Les bibliothèques publiques de la Suisse.* Berne, 1911.

4. Fed. Inter. des Assoc. de Bibl. : *Actes du Comité Inter. des Bibl.* 5ème session. 1932 ; pàg. 73.

pòsit a l'hospital; els altres llibres i els que han estat objecte d'un préstec especial retornen a la biblioteca.

TERCER GRUP. — Entre els hospitals que reben llibres d'alguna junta de persones piadoses, cal esmentar els de les poblacions següents:

*Roma:*¹ Hi ha una Junta de dames que cura de portar llibres als malalts del Policlinic Umberto I.

*Amsterdam:*² Vers 1882, tres dames varen fundar una associació per a portar flors, fruites i llibres als malalts. Aquesta associació perdura encara i visita setmanalment els hospitals. Una associació similar cura de portar llibres als hospitals de Rotterdam.

*Utrecht:*³ Fa trenta-quatre anys que va fundar-se una associació de senyores amb el propòsit de portar diaris i flors als hospitals. En veure, però, el goig que els malalts sentien per la lectura, varen decidir anar ampliant poc a poc la seva obra.

En l'actualitat hi ha vuit senyores que visiten setmanalment als hospitals. Quatre d'elles van a l'Hospital Municipal, i les altres quatre, a l'Hospital de la Universitat.

Com que els gustos per la lectura varien tant entre un i altre sexe, dues senyores tenen cura de seleccionar els llibres per als homes, i dues per a les dones.

A Utrecht hi ha una altra associació similar, de caràcter estrictament protestant.

5

Organització de les Biblioteques d'Hospital a França

A França s'està organitzant actualment aquest servei. Fins ara algunes persones s'encarregaven voluntàriament de

1. Fed. Inter. des Assoc. de Bibl. : *Actes du Comité Inter. des Bibl.* 5ème session. 1932 ; pàg. 78.

2. Fed. Inter. des Assoc. de Bibl. : *Actes du Comité Inter. des Bibl.* 5ème session. 1932 ; pàg. 81.

3. Fed. Inter. des Assoc. de Bibl. : *Actes du Comité Inter. des Bibl.* 5ème session. 1932 ; pàg. 81.

portar llibres als hospitals. D'aquí endavant la distribució serà feta per persones que hauran seguit uns cursos especials.

S'ha nomenat un Comitè central, el qual s'encarregarà de recollir els donatius de llibres i de fer-los distribuir entre els malalts.

En la reunió del Comitè Internacional de Biblioteques, celebrada a l'Hotel de Villeneuve d'Avinyó, durant el passat novembre del 1933,* Mr. Henri Lemaître, president de la sots-comissió de biblioteques d'hospitals, va exposar l'obra que porten a cap i la manera com es desenrotlla.

6

Les Biblioteques d'Hospital a Catalunya

Fins ben entrat el segle XX es pot dir que eren quasi desconegudes al nostre país les biblioteques d'hospitals; molt poca cosa s'havia fet per a la seva propagació, i com que s'ignoraven en gran part llurs efectes, no atreïen l'atenció de les persones que més els podien interessar.

La Gran Guerra ens va dur un ressò del consol que proporcionaven els llibres a les trinxeres i hospitals militars; ens virguerem noves, més tard, de l'èxit assolit pel servei de llibres en els altres hospitals. Per altra banda, el desvetllament intel·lectual, l'afany incansable de conèixer sempre noves coses, que ens ha portat els temps moderns, varen repercutir també en els nostres malalts; demanaven llibres, lectures que els proporcionessin una mica d'alegria sense cansar llur imaginació. I així molts hospitals, calladament, isoladament, varen anar treballant per a la formació de la seva biblioteca amb els llibres que algunes persones piadoses lliuraven en visitar aquells establiments.

Avui Catalunya compta amb un bon nombre d'hospitals

* Réunion du Comité International des Bibliothèques. — *Le Temps*, 29-11-1933. — En corregir les proves d'aquesta memòria, hem tingut coneixement del text sencer de la comunicació de M. Lemaître, publicada en les *Actes du Comité Inter. des Bibl.* 6e... session. 1934, pàgs. 155-159.

que tenen biblioteca, i en els llocs on s'han estès més són en els establiments per malalties mentals i nervioses; s'ha començat precisament a procurar lectures a aquests malalts que en molts països estrangers han estat els últims a disfrutar del servei de llibres.

El costum de portar llibres als hospitals s'ha estès considerablement.

En commemorar-se el segon aniversari de la República catalana, i en celebració de la Festa del Llibre, una comissió de la Secció Femenina de la Societat d'Esquerra Republicana «La Falç» va repartir un lot de llibres — donatiu de la Generalitat de Catalunya — entre els nens de l'Hospital Clínic i els de l'Hospital de Sant Pau, donatiu que fou rebut amb grans mostres de simpatia.

En alguns hospitals de Barcelona els donatius de llibres no serveixen per a la formació d'una biblioteca, sinó que queden de propietat dels malalts. Passa això a l'Asil-hospital de Sant Joan de Déu i a l'Asil de Sant Rafael per a nens i nenes escrofulosos, respectivament; a l'Hospital de Sant Llätzer i al del Sagrat Cor. En aquest últim el servei de llibres està organitzat d'una manera sistemàtica. Cada diumenge al matí una comissió de joves, Congregants de Maria Immaculada, visita l'Hospital i reparteix, entre els malalts de les diverses sales, diaris, revistes il·lustrades i llibres si els en fan algun donatiu. Els malalts mostren per la lectura veritable predilecció, i una de les infermeres va assegurar-me que la visita dels congregants era esperada sempre amb gran impaciència.

A les nostres clíniques i hospitals estan encarregats de la distribució de llibres un infermer o infermera, o bé un malalt ja convalescent. Solament a la biblioteca del Sanatori Antituberculós de Torre Bonica hi ha un senyor que exerceix el càrrec de bibliotecari.

Entre els hospitals i clíniques de Catalunya que tenen biblioteca, cal esmentar:

Villa de Salut l'Aliança. — És una federació d'entitats obres fundada a Barcelona el 1904. Alguns malalts, en sortir de la clínica, en agraïment a les atencions rebudes durant la malaltia i comprentent al mateix temps que fóra una cosa uti-

líssima reunir algunes lectures per entreteniment dels malalts, han fet donatiu d'algunes col·leccions de llibres, les quals, reunides en una habitació destinada exclusivament a sala de lectura, han servit de base per a la formació de la biblioteca, composta actualment d'uns 550 volums. No tenen catàleg ni llibre registre, han tingut cura, però, d'agrupar-los a les prestatgeries per ordre de matèries.

La part més extensa és la literatura, composta principalment d'obres d'autors del segle XIX. Tenen, a més, un diccionari enciclopèdic, bastantes obres de ciències socials, alguns llibres de religió, història, geografia, viatges i revistes.

Alguna de les infermeres té cura de triar els llibres per als malalts que no poden sortir de les sales; els que ja es lleven van a la biblioteca a escollir-se'ls ells mateixos. Poques vegades es queden a llegir a la sala de lectura, prefereixen endur-se el llibre i llegir-lo a l'habitació o en alguna galeria.

Hospital de la Santa Creu i Sant Pau. — En diversos pavellons d'aquest hospital s'estan formant petites biblioteques amb els llibres donats per les persones que visiten els malalts. No hi ha una biblioteca central, sinó que cada pavelló té la seva, i no es barregen mai uns llibres amb els altres. Els llibres estan col·locats en una galeria o sala de descans que hi ha al costat de cada sala de malalts. Els pavellons, destinats a les dones, que han pogut recollir major nombre de volums són el de Nostra Dona del Carme i el de Santa Francesca (sala de Santa Eulàlia). Hi ha unes col·leccions de 350 a 400 volums, compostes de llibres de pietat, vides de sants, novel·les catalanes, Biblioteca Pàtria, Novela Rosa, llibres infantils i revistes il·lustrades. A la part destinada als homes també hi ha bones col·leccions de llibres, sobretot als pavellons de Sant Rafael i Sant Leopold. Les obres són quasi les mateixes que les de les sales de les dones, però hi ha, a més, algunes novel·les de l'Editorial Juventud i alguns llibres d'aventures i viatges.

Els malalts llegeixen molt, i sempre es lamenten que tenen pocs llibres, sobretot els del pavelló de Sant Leopold, els quals han de fer estades bastant llargues a l'Hospital, i encara que la col·lecció de llibres és de les més nombroses, resulta in-suficient.

Institut Mental de la Santa Creu (Sant Andreu de Palomar).

— L'Hospital de la Santa Creu té dos centres curatius psicoteràpics per malalts de la ment: l'esmentat Institut de Sant Andreu de Palomar i la Granja de la Santa Creu, a Horta, per a malalts nerviosos i vesànics no perillosos. Els dos centres estan dirigits pel doctor Francesc de P. Xercavins, gran entusiasta de la biblioteràpia.

L'Institut Mental de la Santa Creu és un immens edifici admirablement organitzat, en el qual hi ha correntment uns 800 malalts d'ambdós sexes.

Hi ha una sala de grans dimensions destinada a biblioteca, amb mobiliari adequat per als que vulguin quedar-se a llegir a la mateixa sala. Hi ha unes prestatgeries que contenen uns 700 volums i, a més, tenen diverses col·leccions de llibres escampades per les sales dels malalts.

Les obres preferides són les il·lustrades i recreatives, els llibres d'aventures i viatges.

El càrrec de bibliotecari l'exerceix un malalt ja convallescent, el qual té cura també, amb força encert, de l'ordenació dels llibres.

Els llibres procedeixen tots de donatius, ja que l'Institut no compta amb mitjans suficients per a l'adquisició d'obres; això fa que algunes vegades els llibres rebuts no siguin del gust dels malalts.

La biblioteca ofereix un aspecte agradable; quasi tots els llibres són relligats i, amb tot i ésser molt llegits, es conserven en bon estat. Això fa pensar que aquells malalts estimen i respecten llur biblioteca.

En l'actualitat hi ha 743 volums classificats de la manera següent:

	Volums
Il·lustracions, Recreatius, Anuaris.	99
Literatura, Contes, Drames, Història, Novel·les, Poesia.	281
Gramàtiques de diverses llengües, Diccionaris	28
Filosofia, Religió, Sociologia.	150
Geografia, Navegació, Viatges.	24
Obres científiques	66
Diversos.	95
Total.	743

Granja de la Santa Creu: Aquesta casa de salut per a malalts nerviosos té una petita biblioteca per a ús dels pacients. Hi ha sempre pocs malalts, de 18 a 20, i la lectura ben seleccionada els és de gran utilitat.

La classificació de les obres és molt semblant a la de la biblioteca de l'Institut de la Santa Creu. Els llibres són també relligats i procedents tots de donatius.

Predominen les revistes, obres il·lustrades, llibres d'art i literatura.

Clínica Mental de Santa Coloma de Gramenet: La Generalitat de Catalunya té a Santa Coloma l'esmentada Clínica, que està encara en curs d'organització. S'hi està formant una biblioteca per a ús dels malalts, amb llibres ben triats de literatura i estudi. La biblioteca tindrà, a més, una secció infantil, composta de llibres de contes i rondalles, sobre tot escrits en català.

Sanatori Frenopàtic de la Verge de Montserrat: Aquest sanatori està situat a uns deu quilòmetres de Barcelona, entre Santa Coloma de Cervelló i Sant Boi de Llobregat.

Dotat de tots els elements moderns de la ciència psiquiàtrica, té, per a ús dels malalts, una col·lecció de llibres, insuficient, però, facilitada per l'Apostolat de l'Oració.

Institut Frenopàtic (Barcelona): Reben per a ús dels malalts diverses revistes i diaris; tenen també una petita biblioteca, els llibres de la qual lliuren les infermeres a aquells malalts que el doctor Córdoba, director de l'Institut, considera que els pot ésser útil la lectura.

Institut Pere Mata (Reus): L'Institut Pere Mata, per al tractament de malalties mentals i nervioses, compta, per a ús dels malalts, amb una biblioteca composta d'uns 2,000 volums, seleccionats pels metges de la casa. A més, reben habitualment de quaranta a cinquanta publicacions entre diaris i revistes.

Em dol molt no poder donar una relació més extensa d'aquesta notable biblioteca, la més completa, sens dubte, dintre les d'hospitals mentals del nostre país; però està en curs d'organització i no és possible de moment donar cap relació del moviment d'ella, del seu funcionament, lectures preferides, etc. Està composta d'obres científiques, història, novel·les, enciclopèdies, viatges i d'altres.

Clínica Psiquiàtrica de l'Ajuntament (Barcelona): La biblioteca que promet d'oferir gran interès, tant per la selecció de les obres com per l'esplai que aquestes proporcionaran als malalts, està encara en curs d'organització. Hi ha instal·lades les prestatgeries amb un reduït nombre de volums, la quantitat dels quals s'espera veure dintre de poc considerablement augmentada.

Sanatori Marítim de Sant Josep: Situat a Barcelona, al carrer de Vinaroç, número 66. És per al tractament de mal de Pott. Hi ha una part destinada a les dones i una altra a les nenes i nens molt petits. En tenen cura unes germanes Terciàries Franciscanes.

És un dels hospitals on els llibres proporcionen un consol més gran. Aquelles pobres malaltes atacades de tan horrible mal, que veuen passar els dies, mesos i anys sense poder-se moure de la mateixa posició, no tenen altre esplai que la lectura. Poden sostenir elles mateixes un llibre de petites dimensions sense fatigar-se i endolcir d'aquesta manera llurs angoixes.

A la sala de les dones hi ha unes prestatgeries amb uns 400 volums. Llibres de pietat, novel·les i llibres d'aventures.

Aquesta col·lecció, però, és insuficient per aquest hospital, encara que el nombre de malaltes sigui reduït — ¡han de passar-hi tants anys per a poder-se guarir, i no tenen altra distracció que els llibres!...

Les obres procedeixen totes elles de donatius, i estan sense relligar. La germana infermera té cura de donar els llibres a les malaltes, i moltes vegades li resulta difícil de triar-los una obra que les pugui distreure, perquè ja les han llegides totes; els agrada molt la lectura.

Vaig observar que entre les novel·les hi havia alguns llibres d'aventures, obres que plauen més als homes que a les dones. En preguntar-los si els agradaven els llibres d'aventures, diverses malaltes van dir-me alhora, i amb cara molt alegre: «— Oh sí; molt!» I vaig comprendre que, veritablement, aquells fets meravellosos, aquelles descripcions de països fantàstics havien d'entusiasmar aquells pobres éssers reclosos anys i anys en una sala d'hospital.

Les nenes també en demanen, de llibres, i com que no tenen cap col·lecció infantil, la germana infermera, per tal de satisfer els desigs de les petites malaltes, tria d'entre els llibres de les dones els que creu més apropiats per als infants.

Moltes de les nenes, com que des que són al món estan patint tan terrible mal, no saben llegir; aquestes s'entretenen mirant llibres il·lustrats o bé escoltant el que llegeixen els altres.

Quan vaig entrar a la sala tots els llitets estaven agrupats a un dels extrems, i vaig quedar agradablement sorpresa en veure que una de les malaltes tenia un llibre de poesies a les mans i llegia en veu alta per entretenir les seves companyes, les quals l'escoltaven amb gran silenci i atenció.

Els llibres no són catalogats ni registrats, sols els han agrupat en els prestatges per matèries, posant a la part superior els llibres de pietat i a les prestatgeries restants les novel·les i aventures.

L'hospital no compta amb mitjans econòmics. Se sosté exclusivament de caritats, i li és totalment impossible d'invertir els petits ingressos en noves adquisicions; ha d'acceptar tots els donatius, en llibres, que se li fan.

Sanatori Antituberculós de Torre Bonica: Situat al terme de Terrassa i sostingut per la Caixa de Pensions per a la Veïlla i d'Estalvis.

La biblioteca que té el sanatori per a ús dels malalts és interessantíssima, tant per la selecció de les obres com per la seva organització.

Hem vist que a les biblioteques descrites un infermer o infermera o bé un malalt ja convalescent té cura del servei de llibres. A Torre Bonica, en canvi, hi ha un bibliotecari encarregat de la bona marxa de la biblioteca. Porta amb molta exactitud estadístiques de lectors i obres preferides, reparteix les obres demanades en préstec, cura del bon funcionament d'aquest i procedeix amb gran escrupulositat a la desinfecció dels llibres.

Reben alguns diaris de Barcelona i bastantes revistes.

En fer la selecció de les obres varen procurar que fossin de lectura suau; procuraren que hi predominessin els llibres de

ciències naturals, publicacions d'art, novel·les blanques, aventures senzilles, llibres d'història, viatges i biografies.

Varen refusar les obres de caire eminentment dramàtic, les que parlen de malalties i les aventures massa emocionants, ja que la més petita impressió pot perjudicar greument les persones atacades de tuberculosi.

La biblioteca està installada en un pavelló a part del sanatori. És de petites dimensions, però molt bonica i molt alegre. Els mobles, de fusta vernissada, són d'estil modern; les prestatgeries, que ocupen dos panys de paret, contenen uns 1,500 volums.

Uns finestrals que donen al jardí proporcionen llum suficient al local. Al costat de la sala de lectura hi ha el despatx del bibliotecari, amb el moble del catàleg i l'estufa de desinfecció.

Els malalts no es queden quasi mai a llegir a la biblioteca, perquè per prescripció facultativa han d'estar-se tot el dia a l'aire lliure.

Tenen dos catàlegs: un d'autors i un de matèries, classificades aquestes segons el sistema decimal. Les obres que més es destaquen a cada una de les seccions són les següents:

o. Enciclopèdia Espasa; Diversos diaris i revistes; Col·lecció Labor; Llibres infantils.

1. Obres de Balmes.
2. Bíblia; Llibres de pietat; Vides de Sants.
3. Sociologia; Dret; Llibres d'ensenyament.
4. Diccionaris i gramàtiques de les llengües catalana, castellana i de les principals llengües europees.
5. Alguns llibres de botànica i de zoologia, i les *Razas humanas*, de l'Ed. Gallach.
6. Agricultura.
7. Generalitats; Arquitectura; Pintura.
8. Novela Rosa; Biblioteca Salesiana; Colección Princesa; Editorial Juventud; Obres de Guimerà, Rossinyol, Ruyra, Maragall, Folch i Torres, Salgari i d'altres.
9. Història; Geografia; Viatges; Biografies.

A cada sala hi ha un catàleg d'autors i algunes paperetes per anotar-hi els llibres que els malalts desitgen llegir. Cada

tarda el bibliotecari passa per les sales dels homes a recollir les paperetes que hagin omplert; una de les Germanes recull les de les sales de les dones i les lliura després al bibliotecari; aquest, l'endemà al matí, lliura als malalts els llibres sol·licitats.

El que més llegeixen són novel·les, llibres de viatges i aventures, diaris i revistes ilustrades.

Demanen molt sovint volums de l'Enciclopèdia Espasa, amb l'afany, quasi sempre, d'estudiar la naturalesa de llurs malalties.

Hi ha correntment uns 100 malalts, entre els quals es compten uns 8 o 10 infants, i sempre hi ha en préstec uns 50 llibres.

Abans de retornar un llibre en els prestatges, el tenen quaranta-vuit hores en una petita estufa, per a desinfectar-lo a base de formol.

A l'entorn del sanatori hi ha bastants xalets per als malalts que desitgen seguir el règim curatiu de la casa acompanyats, però, de llurs familiars. Per tal que aquests malalts puguin gaudir també del servei de llibres, tenen un catàleg d'autors, que el porten als que ho sol·liciten, i d'aquesta manera poden escollir-se els llibres que més els interessin.

Hospital-Sanatori de l'Esperit-Sant per a Tuberculosos. (Santa Coloma de Gramenet). Tenen per a ús dels malalts una col·lecció de volums que esperen que podran anar augmentant amb els donatius de llibres i revistes que reben tot sovint, i esperen poder donar a dita biblioteca una extensió suficient per tal d'atendre les diverses aficions literàries dels malalts.

El que més predomina és la novella, per ésser la lectura que té més acceptació entre els malalts.

Llegeixen també amb molt de gust les revistes d'actualitat, poesies i els treballs de vulgarització científica.

Aquesta petita biblioteca, a semblança de la de l'Estat de Gillete, és l'escola dels malalts: els delecta i instrueix a l'hora. Un professor està encarregat de donar una hora diària de classe entre els malalts ja convalsents, sobre diverses matèries d'instrucció primària; manera eficaç de fer-los estimar els llibres i fer-los oblidar llurs sofriments.

Com es podria organitzar una Biblioteca d'Hospital

El servei de llibres per als hospitals, facilitat per les grans biblioteques públiques de Nord-Amèrica i per les de Dinamarca, és admirable. Es necessita, però, una organització molt perfecta i disposar d'una sèrie de persones intel·ligents en la tria de llibres per a cada un dels hospitals.

En el nostre país, els hospitals no disposen de béns suficients per a instal·lacions de locals, ni compres de llibres, ja que molts d'ells se sostenen de les almoines lliurades per les persones de les localitats respectives; per altra banda, és difícil també que les biblioteques públiques s'encarreguin d'aquest treball.

El camí més planer per a satisfer aquesta necessitat fóra que el públic contribuís amb donatius de llibres a la formació d'aquestes biblioteques; amb una mica de paciència cada hospital podria organitzar la seva col·lecció, recollint tots els llibres adequats que per aquest fi s'oferissin.

Un llibre pot no tenir cap interès per un hospital, i, en canvi, ésser de gran utilitat per un altre; un cop feta la tria podrien posar-se a la venda els volums que no fossin utilitzables.

Als hospitals de caràcter general, els llibres no cal que siguin tan ben triats com els que es destinin per pacients d'una determinada malaltia. En aquests hospitals, els malalts tampoc no hi fan, per regla general, una estada tan llarga, i, per tant, uns 1,000 o 1,500 volums serien suficients per atendre les necessitats dels pacients d'un hospital de certa importància, i de 500 a 600 per als hospitals de petita categoria.

Els gustos per la lectura són molt variats; no és possible disposar de llibres per a satisfer els desigs de tothom, i, per tant, seria de gran utilitat que l'hospital es posés en relació amb alguna biblioteca pública, per tal que li facilités aquelles obres que no hi hagués a l'hospital, sol·licitades pels malalts.

En molts hospitals hi ha malalts contagiosos. Els llibres

a ells destinats han d'estar separats dels que es reserven per als altres malalts, i són indispensables certes precaucions. És molt convenient desinfectar-los cada vegada a base de formol. Encara que no ho considero completament eficaç, sempre es guanya alguna cosa.

En un hospital on es tractin diverses malalties contagioses no és aconsellable la instal·lació d'una biblioteca central. És millor tenir una col·lecció a cada sala i no barrejar uns llibres amb altres.

Les precaucions s'han de multiplicar en les sales on es tractin infants atacats de diferents malalties; moltes vegades una d'elles predomina, fent-se necessària la destrucció de gran nombre de llibres per tal d'evitar el contagi.

Les biblioteques destinades a hospitals especialitzats (sanatoris antituberculosos, clíniques mentals, etc.) cal que siguin més grans, les lectures més ben seleccionades i la bibliotecària ha de tenir una doble formació, a fi de conèixer a fons les necessitats dels malalts.

La catalogació que considero més apropiada per a una biblioteca d'hospital, és l'alfabètica de matèries, excepte per a la part de literatura, la qual exigiria un catàleg de títols a més de l'alfabètic d'autors, tant necessari en tota biblioteca.

A cada sala hauria d'haver-hi, almenys, un catàleg d'autors i un de títols, i algunes paperetes per anotar-hi els llibres que els malalts desitgessin llegir.

Als sanatoris i hospitals de caràcter general posaria les obres en una sala destinada exclusivament a biblioteca. Els llibres infantils — si no tots, una bona part — fóra molt convenient posar-los a les sales dels nens, ja que aquests quan estan malalts disfruten molt mirant làmines o llegint llibres de contes, i els atrau més un llibre per les làmines o gravats que pugui tenir que no per un títol que vegin en una cèdula de catàleg.

Les revistes d'actualitat i llibres de nova adquisició, els posaria també alguns dies a les sales dels malalts; d'aquesta manera s'interessarien molt més per la seva lectura.

Per al préstec, cada llibre hauria de portar una tarja, per tal d'anotar-hi el nom del malalt, adreça, número de llit i el nom de la sala, i es podrien col·locar en un fitxer, darrera una guia que

indiqués el nom de la sala i dins d'una mateixa sala per ordre de dates. El llibre hauria de portar una etiqueta o tarja amb la data de devolució.

Una de les infermeres hauria de curar de la bona marxa de la biblioteca revisant setmanalment les targes dels llibres de préstec, vetllant per la devolució d'aquells i procurant que els malalts no es canviessin els llibres entre ells, cosa que podria ocasionar la pèrdua d'alguna de les obres.

8

Caràcter intrínsec i extrínsec que han de tenir els llibres

És molt millor que els llibres que es destinin als malalts siguin relligats; els llibres en rústega, sobretot per llegir al llit, no són recomanables, perquè fan de malt sostenir i s'estripen amb el frec dels llençols. No han de triar-se, per als malalts, tipus d'impresma massa petits, perquè els fatiga la vista, ja flaca a conseqüència de la malaltia. Els llibres han d'ésser de petites dimensions, ja que per llegir al llit, els *quarts* i *folis* si no disposen d'una taula expressa els resulten de difícil maneig.

Durant la convalescència, la intel·ligència del malalt es troba en un estat infantil, pensa d'una manera vaga; aleshores les lectures massa complicades no farien més que enterbolir-los; són preferibles els llibres il·lustrats i les lectures senzilles, però agradables, que sense excitar massa llur imaginació els esperenten la intel·ligència.

A mesura que al malalt li tornen les forces intel·lectuals i físiques, quasi sempre els gustos per la lectura tornen a ésser els mateixos d'abans.*

De cap manera han d'escollir-se per als malalts llibres de caire dramàtic, ni res relatiu a malalties, lluites, guerres, crims, etcètera.

* Powell, M. J.: *The patient reader*. Library Review. 1932; pàgines 281-284.

Les novel·les han d'ésser «blanques», que els distreguin sense esforçar la intel·ligència; als adults els plauen molt els llibres d'agudeses i les novel·les humorístiques; els llibres de viatges i aventures són molt estimats d'aquells pobres malalts impossibilitats o que per alguna causa han d'estar-se llargues temporades al llit, ja que gaudeixen molt resseguint amb la imaginació els llocs que no els és possible recórrer personalment.

A Nord-Amèrica els malalts senten una viva predilecció pels llibres de la naturalesa, vida de les plantes, costums d'alguns animals, etc.; als nostres malalts no els plauen tant aquestes lectures, ho he pogut comprovar en molts dels hospitals i sanatoris que he visitat: les malaltes llegeixen amb preferència novel·les, alguns llibres de viatges, religió i revistes il·lustrades; els homes, llibres d'aventures i viatges, història, llibres d'art, manuals tècnics, revistes, etc.

En una visita que vaig fer a la biblioteca del Sanatori Antituberculós de Torre Bonica, em digué el bibliotecari que hi havia al dit establiment un malalt de nacionalitat alemanya, el qual sollicitava llibres completament diferents als preferits pels altres malalts. Demanava, amb molta freqüència, llibres d'història natural i agricultura, mentre que els altres demanaven sempre novel·les i llibres d'aventures.

Els llibres és preferible que siguin alegres. S'ha donat algun cas, però, en què a un malalt l'aconsola llegir obres dramàtiques, perquè no es considera tant desgraciat en veure que altres també sofreixen; són casos isolats, però. Hem de procurar-los llibres que no els entristeixin, descripcions de llocs encisadors, aventures reals o imaginàries; moltes vegades, les més impossibles són les que més els agraden.

A Nord-Amèrica els malalts senten una gran predilecció per la poesia;* aquí també la llegeixen, però els plau més la novella. I a tots els països, una de les lectures que més interessa els malalts és la que tracta de la naturalesa de llurs malalties.

És molt difícil, quasi impossible, dir el llibre que convé a

* Forrest, Louise G.: *Books as a line of defense*. The Library Journal, 1933; pàgs. 53-56.

cada malalt. Depèn de la malaltia, caràcter i gustos del pacient. Un llibre pot ésser de gran utilitat en un cas de cirurgia i causar efectes desastrosos en un cas de medicina, i àdhuc una mateixa lectura pot produir efectes completament diferents en persones que sofreixin una mateixa malaltia. Cal conèixer l'estat del malalt, la seva intelligència i afeccions; sense aquests requisits, la biblioteràpia no pot tenir èxit.

9

Els llibres de les nostres Clíniques i Hospitals

Seria una cosa inacabable, de proposar-me donar la llista de tots els llibres que es troben en les diverses biblioteques d'hospitals del nostre país. Em limitaré a agrupar per ordre de matèries aquelles obres que m'han cridat més l'atenció i per les quals els malalts han demostrat una major preferència :

OBRES GENERALS I REVISTES

Enciclopèdia Espasa.
Enciclopèdia Sopena.
D'Act i d'Allà.
Bulletí dels Museus d'Art de Barcelona.
La Dona Catalana.
Esfera.
Estampa.
El Hogar y la Moda.
La Hormiga de Oro.
Ibèrica.
Paraula Cristiana.
Revista de Occidente.

LLIBRES INFANTILS

Ed. Araluce : *Album Geològico.*
 — *Cuentecillos de cristal.*
 — *Historias de leones.*
 — *Las obras maestras al alcance de los niños.*
 — *Los mejores cuentos de los mejores autores.*
 — *Novelas de Aventuras.*

- Ed. Calleja : *Cuentos de Calleja en colores.* (Sèrie Pinocho.)
 Catalònia : *Abecedari català.*
 — *Aladí o la llàntia meravellosa.*
 — *Alicia en el país de les meravelles.* (Carroll.)
 — *Auca de les bèsties.*
 — *Aventures de Perot Marrasquí.* (C. Riba.)
 Catalònia : *Contes d'Andersen.*
 — *Contes d'infants i de la llar.* (Grimm.)
 — *Cuques de llum.* (Perarnau.)
 — *El llibre dels infants.* (J. Profitós.)
 — *El Parenostre.* (L. Anglada.)
 — *La Princesa Blanca.* (Pagès.)
 — *Monsenyor Llangardaix.* (L. Anglada.)
 — *Rondalles meravelloses.* (V. Serra.)
 Ed. Juventud : *El Cuento Rosa.*
 — *Heidi.* (Spyri.)
 — *Maya la Abeja.* (Bonsels.)
 — *Peter Pan y Wendy.* (Barrie.)
 Ed. Mentora : *En Compta Naps.*
 — *La Ventafocs.*
 — *L'Edat d'Or.*
 — *Rondalles d'ahir i d'avui.*
 Ed. Seix & Barral : *Los grandes exploradores españoles.*
 — *Vidas de Grandes Hombres.*

FILOSOFIA

- Balmes : *El criteri.* — *Filosofia Fonamental.* — *Fil. Elemental.*
 Herranz : *Historia de la Filosofia.*
 Gibert J. : *La educación de la voluntad.*
 Vasconcelos : *Ètica.*

RELIGIÓ

- Bíblia : *Foment de Pietat.*
 — *Torres Amat.*
 Vides de Sants : *Foment de Pietat.*
 Vilarrasa : *La leyenda de oro.*
 Kempis : *Imitació de Crist.*
Guia del Cristià.
 Mach : *Ancora de Salvación.*
 Richepin : *Nueva mitología ilustrada.*
 Gebhardt : *Los dioses de Grecia y Roma.*

CIÈNCIES SOCIALS

- Arenal : *La cuestión social.*
 Erenburg : *España, República de Trabajadores.*
 Marx : *El Capital.*
 Ossorio : *Cartas a una señora sobre temas de derecho civil.*

- Constitución de la República Española.*
Estatut de Catalunya.
 Boehn : *La Moda. Historia del traje...*
 Amades : *Les diades populars catalanes.*

LINGÜÍSTICA

- Fabra : *Gramàtica Catalana. — Diccionari Català.*
Diccionari i Gramàtica de la Llengua Espanyola.
Diccionarios bilingües. (Cuyás.)
Mètodes. (Massé.)
 Garzón : *Prontuario de Esperanto.*

CIÈNCIES PURES

- Rodés : *El Firmamento.*
 Castelfranchi : *Física Moderna.*
 Estalella : *Ciència Recreativa.*
 Kleiber : *Tratado Popular de Física.*
 Wiedemann : *Prácticas de Física.*
 Calvet : *Química General.*
 Meyer : *Química Popular.*
 Chevalier : *Geologia de Catalunya.*
 Maluquer : *El acuario de agua dulce.*
Historia Natural. (Ed. Gallach.)
 Las Razas Humanas. (Ed. Gallach.)
 Cadevall : *Elementos de Botánica Popular.*
 Palau J. : *Estudio experimental de la vida de las plantas*
 Ballvé : *Maravillas de los animales.*
 Tompson : *Costumbres de animales salvajes.*
 Step : *Maravillas de la vida de los insectos.*
 Lastra : *Las abejas.*
 Palau, J. : *Estudio experimental de algunos animales.*

CIÈNCIES APLICADES

- Bocquet : *Mecánica Aplicada.*
 Giorli : *Manual del Mecánico.*
 Strecker : *Telegrafía y Telefonía.*
 Vieweger : *Problemas de Electricidad.*
 Soldani : *Manual de Agricultura.*
 Bertran : *Cuidados del Colmenar.*
 Castelló : *Compendio de Avicultura.*
 Gueniaux : *Piscicultura.*
 Vaccari : *Biblioteca de Ciencias Naturales.*

BELLES ARTS

- Folch i Torres : *Resum de la Història General de l'Art.*
 Pijoan : *Historia General del Arte.*
 Guiñon : *Maravillas del Universo.*
 Bossert : *El Arte Popular en Europa.*
 Hobson : *Arte Chino.*
 Tsuneyoshi : *Arte Japonés.*
 Baeschlin : *Casas de Campo Españolas.*
 Guitert : *Monasterio de Poblet.*
 Sandiumenge : *La Masia Catalana.*
 Commeleran : *Técnica del Dibujo.*
 Borenius : *La Pintura Medieval Inglesa.*
 Mayer : *Historia de la Pintura Española.*
 Pedret : *Les Pintures murals catalanes.*
 Muffone : *La Fotografía.*
 Sassi : *A. B. C. de la Fotografía.*
 Adler : *Historia de la Música.*
 Puig i Roig : *Com es pot construir un pessebre.*
 Bosch i Gimpera : *Las representaciones teatrales en Grecia y Roma.*
 Boxar : *Juegos de Manos.*
 Briggs : *El Joc de Cartes.*
 Palucié : *Manual del Ajedrez.*
 Bernat : *Mis horas de caza.*

LITERATURA

Francesa

- Ardel, H. : *Al volver.*
 — *Mi primo Gerardo.*
 — *Regina Orlis.*
 Bordeaux : *El Miedo de Vivir.*
 — *La Casa Solariega.*
 Daudet : *Poqueta cosa.*
 — *Tartarín als Alps.*
 — *Lletres del meu moll.*
 Delly : *Anita.*
 Lamartine : *Graciella.*
 — *Rafael.*
 Le Sage : *Historia de Gil Blas.*
 Mistral : *Mireia.*
 — *Records d'infantesa.*
 Molière : *Obres de...*
 Rabelais : *Gargantua.*
 Verne : *Obres completes.*

Prosa catalana

- Folch i Torres, J. M.^a : *Novelles.*
 Fuentes, E. de : *Fulls escampats.*
 Maseras : *Setze contes.*
 Maspons i Labros : *Lo rondallaire.*
 Mestres, Apelles : *Obres completes.*
 Oller, N. : *Novelles.*
 Pin i Soler : *Novelles.*
 Pla : *Relacions.*
 Planes i Font : *En Pere i altres contes.*
 Pous i Pagès : *Freginals.*
 Roig Raventós : *Celística.*
 — *Flama vivent.*
 — *Montnegre.*
 — *L'ermita Maurici.*
 Ruyra : *Entre flames.*
 — *Pinya de Rosa.*
 Santamaria : *La filla d'En Tartari.*

Poesia i teatre catalans

- Carner : *Els fruits saborosos.*
 Costa i Llobera : *Líriques.*
 Garcés : *A l'ombra del lledoner.*
 Verdaguer : *Poesies.*
 Guimerà : *Teatre.*
 Rossinyol : *Teatre.*

Prosa castellana

- Acosta : *Las eternas mironas.*
 Arniches : *Gente menuda.*
 Blanco, R. : *La lámpara de Aladino.*
 Blasco, E. : *Cuentos.*
 — *Ellos y ellas (chistes).*
 Cervantes : *D. Quijote.*
 Gómez Carrillo : *Jerusalén.*
 — *El encanto de Buenos Aires.*
 Gómez de la Serna. — *Greguerías.*
 González Anaya : *Las brujas de la ilusión.*
 Martínez Sierra : *Novelles.*
 Muñoz y Pabon : *Obres completes.*
 Palacio Valdés : *La Hermana San Sulpicio.*
 — *Sinfonía Pastoral.*
 — *Los Carmes de Granada.*
 Pereda : *Obres completes.*
 Pérez Lugín : *La Casa de la Troya.*
 Pérez i Pérez : *Totes les novelles.*

- Pérez Zúñiga : *Aventuras estupendas.*
 — *Cocina cómica.*
 — *Ganitas de Broma.*
 Tirso Medina : *El hijo de papel.*

Poesia castellana

- Ruben Darío : Poesies.
 Gabriel i Galan : Poesies.
 Vital-Aza : Poesies.
 Marquina : Poesies.

Novel·la italiana

- Salgari : Novel·les d'aventures.
 Volta, E. de : *Miráculos.*

Novel·la anglesa

- Aimard, G. : *Los tramperos del Arkansas.*
 Barclay, J. : Novel·les.
 Benet, A. : Novel·les humorístiques.
 Benson, E. J. : *Sol de otoño.*
 — *El amo del mundo.*
 — *Los sentimentales.*
 Borroughs : *Aventuras de Tarzán.*
 Conan Doyle : Novel·les policiaques.
 Curwood, J. O. : Obres completes.
 Defoe, D. : *Robinsón Crusoe.*
 Dickens : *Una cançó nadalenca.*
 Gilson : *El Dios Leopardo.*
 — *El Ojo de Guatama.*
 — *La Golondrina.*
 — *La pagoda de cristal.*
 Haggard, D. : *Las minas del Rey Salamón.*
 Jérôme : *Tres anglesos s'esbargen.*
 — *Tres homes dins d'una barca.*
 Kipling : *El llibre de la Jungla.*
 Kyne, P. B. : Novel·les.
 Locke, W. J. : *El amado vagabundo.*
 — *El venedor de felicitades.*
 — *La gloria de Clementina.*
 — *Las divertidas aventuras de Aristides Pujol.*
 — *Séptimo.*
 — *Un joven afortunado.*
 Mac Cutcheon, G. B. : *Jaque al millón.*
 Maniates, Belle K. : *Tía Penique.*
 Mayne Reid : Novel·les d'aventures.
 Rosny, J. H. : *La conquista del fuego.*
 Ruck, B. : *¿Chico o chica?*

- *La muchacha que se declaró.*
 — *Los Amores de Rosa.*
 — *Una tiffa moderna.*
 Stevenson : *Novelles d'aventures.*
 Wells, H. G. : *Arturo Bealby.*

Novel·la alemanya

- Ebers, J. : *La hija del rey de Egipto.*
 — *Les dues germanes.*
 Keller : *El hijo de Agar.*
 — *Vacaciones del Yo.*
 Seeliger, E. G. : *El desfalcador de millones.*

HISTÒRIA I GEOGRAFIA

- Ed. Gallach : *Historia Universal.*
 Ballesteros : *Historia de España.*
 Rovira i Virgili : *Història Nacional de Catalunya.*
 Valls i Taberner : *Història de Catalunya.*
 Schneider, H. : *Filosofia de la Historia.*
 Blánquez, A. : *Geografía Universal.*
 Martín Echevarría : *Geografía de España.*
 Blasi, P. : *Geografía de Catalunya.*
 Carreras Candí, J. : *Geografía de Catalunya.*
 Ed. Juventud : *Los Bellos Países.*
Album Meravella.
 Ed. Salvat : *Atlas Geográfico.*
 Ed. Espasa-Calpe : *Los grandes viajes clásicos.*
 — *Los grandes viajes modernos.*
 — *Los modernos viajes aéreos.*
 Serés : *Tot donant la volta al món.*
 Sauvy : *La vuelta al mundo de una mujer.*
 Haardt i Dubreuil : *A través del Continente Negro.*
 Rubió, N. M. : *Càceres a l'Àfrica Tropical.*
 Blasi Vallespinosa : *Impressions d'un viatge a Terra Santa.*
 Tapie, M. : *En las selvas vírgenes del Brasil.*
 Ed. Seix & Barral : *Biografías.*
 Alcázar, J. : *Glorias de la infancia.*
 Mendoza, C. : *Varones Ilustres del Renacimiento.*
Quaderns Blaus. (Biografies anecdòtiques de la nostra gent.)
 Eulate, C. : *Los amores de Chopín.*
 Fion, A. : *La novela de una Emperatriz.*

Í N D E X

	<u>Pàgs.</u>
Els Quaderns de Treball de la nostra Escola.....	2
Les Biblioteques d'Hospital a Catalunya:	
Introducció.....	3
1. Primeres passes.....	5
2. Utilitats d'aquestes Biblioteques.....	8
3. Algunes Biblioteques nord-americanes d'Hospital.....	9
4. Les Biblioteques d'Hospital a Europa.....	15
5. Organització de les Biblioteques d'Hospital a França.....	20
6. Les Biblioteques d'Hospital a Catalunya.....	21
7. Com es podria organitzar una Biblioteca d'Hospital.....	30
8. Caràcter intrínsec i extrínsec que han de tenir els llibres.....	32
9. Els llibres de les nostres Clíniques i Hospitals.....	34

RF. 6-40